

ISSN 3134-8440
eISSN 3134-8459

ЯСАУИ ЗЕРТТЕУЛЕРІ

«ӘЗІРЕТ СҰЛТАН» Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы» РМҚК
ЯСАУИТАНУ ғылыми орталығы

YASAWI STUDIES

«AZRET SULTAN» National Historical and Cultural Museum-Reserve
RSEREM
YASAWITANU Scientific center

ИССЛЕДОВАНИЕ ЯСАВИ

РГКП «Национальный историко-культурный музей-заповедник
«ӘЗІРЕТ СҰЛТАН» Научный центр ЯСАУИТАНУ

Том 1, №1

Түркістан 2025

ЯСАУИ ЗЕРТТЕУЛЕРІ

Журнал 2025 жылдан бері басылып келеді.
Қазақстан Республикасы Мәдениет және
Ақпарат министрлігінде тіркелген.

Қайта есепке қою куәлігі: № KZ00VPY00140194
«Ясауи зерттеулері» журналы жылына 4 рет шығады

ISSN 3134-8440
eISSN 3134-8459

Редакция алқасы:

ДҮКЕНБАЕВ Нұрлан Мұсағалиұлы - "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы директоры м.а. алқа төрағасы (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0009-0002-2791-9554>

МОЛЛАҚАНАҒАТҰЛЫ Сайпулла - "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы, Ясауитану ғылыми орталығының басшысы, алқа төрағасының орынбасары (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8411-5977>

ТАСТАНБЕКОВ Мұрат Мейірбекұлы - т.ғ.к., қауымдастырылған профессор, "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы директорының орынбасары (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8707-7075>

МУМИНОВ Әшірбек Құрбанұлы - т.ғ.д., профессор, IRCICA Бас директорының Орталық Азия бойынша кеңесшісі (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3430-928X>

ҚОЖА Мұқтар Бахадірұлы - т.ғ.д., профессор, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9619-7968>

КЕНЖЕТАЙ Досай Тұрсынбайұлы - филос.ғ.д., профессор, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0507-1011>

ЙЫЛДЫЗ Мұса - профессор, Гази Университеті (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7373-0333>

ӨГЕР Адем - профессор Хаджи Бекташ Вели университеті, Филология факультеті, Түркі халық ауыз әдебиеті бөлімі (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1278-2110>

ГҮЛТЕН Садуллах - профессор Анкара Хаджи Байрам Вели университеті, Магистратура және докторантура институты (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9986-4367>

ҮШЕНМЕЗ Емек - доцент Ыстамбұл университеті, Түркі тілі және түркі диалектілері кафедрасы (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4729-4491>

ТОСУН Неждет - профессор, Мармара университеті (Түркия).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-7618-916X>

ХҮММӘТОВА Хураман Бәһмәнқызы - профессор, Әзербайжан Ұлттық ғылым академиясының Низами Гәнжәви атындағы Әдебиет институтының Түркі халықтары әдебиеті бөлімінің бас ғылыми қызметкері (Әзірбайжан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5426-5766>

ЯМАН Али - профессор, Манас университеті (Қырғызстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5282-5686>

ДАҒЫСТАН Сердар - PhD, доцент м.а. Манас университеті (Қырғызстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1685-4890>

БАБАЖАНОВ Бахтияр Мирамович - т.ғ.д., профессор, Өзбекстан Республикасы Ғылым академиясы Шығыстану институтының жетекші ғылыми қызметкері (Өзбекстан).

ORCID <https://orcid.org/0009-0003-6623-4125>

ЖАШПОРОВ Нурбой - ф.ғ.к., профессор, Әлішер Науаи атындағы Ташкент мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті (Өзбекстан).

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-2380-398X>

ҚОРҒАНБЕК Болат Сағынбекұлы - ф.ғ.к., Л.Н.Гумилев атындағы Евразия университеті (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9190-4456>

МОЛЛАҚАНАҒАТҰЛЫ Сайпулла - "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы, Ясауитану ғылыми орталығының басшысы (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8411-5977>

ТҮЯҚБАЕВ Өмір Оразұлы - PhD, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің "Жазба жәдігер және рухани мұра" ғылыми-зерттеу орталығының қызметкері (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3846-7426>

ҚЫДЫР Төрәлі Еділбайұлы - ф.ғ.к., доцент, ҚМДБ Ислам ғылыми-зерттеу институтының директоры, (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9549-256X>

ПРИМКУЛОВА Гаухар Жанкулловна - т.ғ.к., доцент, "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9074-9458>

САЙФУНОВ Бауыржан Насырдинұлы - PhD, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Ясауитану ғылыми-зерттеу институты директоры (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8707-7075>

ТӨЛЕГЕН Мұхит Жылқайдарұлы - PhD, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8325-3278>

КӨШЕНОВА Гүлбану Мұхамеджанқызы - PhD, "Әзірет Сұлтан" Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы, Ясауитану ғылыми орталығы (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8537-6490>

МЕЙРМАНОВ Аманжол Досжанұлы - ФСДИ Философия орталығының аға ғылыми қызметкері (Қазақстан).

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6525-7320>

Мақала авторының көзқарасы редакцияның көзқарасын білдірмейді.

Авторлар қолжазбасы өңделеді және кері қайтарылмайды.

161200 Түркістан қаласы, Әмір Темір, 53а
Телефон 8 (72533) 3-23-00,
E-mail: yasawicenter@gmail.com
Журналдың арнайы сайты:
journal-yasawicenter.com

Редакция, баспа құрылтайшының мекен жайы:

3-бөлім

**ЯСАУИТАНУ: ӘЛЕУМЕТТІК-
ГУМАНИТАРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР**

Section 3

**YASAWI STUDIES: SOCIAL AND
HUMANITARIAN RESEARCH**

Раздел 3

**ЯСАВИВЕДЕНИЕ: СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ**

ЯСАУИ ЗЕРТТЕУЛЕРІ. ИССЛЕДОВАНИЕ ЯСАУИ. YASAWI STUDIES

«ӨЗІРЕТ СҰЛТАН» Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы» РМҚК
ЯСАУИТАНУ ҒЫЛЫМИ ОРТАЛЫҒЫ

<https://journalyasawicenter.com>
ISSN 3134-8440 eISSN 3134-8459

Devin DeWeese

Professor Emeritus, Indiana University, Bloomington, USA/ Bloomington

e-mail: deweese@iu.edu, <https://orcid.org/0009-0004-4859-7982>

THE SUFI TREATISE ASCRIBED TO ISMĀ'ĪL ATA: NOTES ON AN EARLY YASAVĪ SOURCE IN TURKIC

Аңдатпа. Бұл мақалада XIV ғасырдың басындағы Ясауи дәстүрінің көрнекті өкілі Исмаил Атаға телінетін түркі сопылық трактатына қысқаша талдау ұсынылады. Оның түпнұсқалығын толық дәлелдеу мүмкін болмаса да, еңбектің Ясауи дәстүрінің ерте кезеңіне тән екендігін және шын мәнінде Исмаил Атаға сенімді түрде телінетін трактат нұсқасын сақтап қалуы мүмкін екенін көрсететін бірнеше белгі бар. Осындай белгілердің бірі – Ахмет Ясауидің алған және кейін өзінің рухани мұрагерлеріне тапсырған хирқа, яғни сопылық шапанның берілуі туралы еңбектегі ерекше баяндау. Бұл баяндау осы баяндаманың негізгі өзегін құрайды.

Ясауи сопылық дәстүрінің түркі әдеби мұрасы XIV ғасырдың ортасына жатқызуға болатын бір ғана еңбекті және сол дәуірге, тіпті одан да ертерек кезеңге тән болуы мүмкін, бірақ нақты мерзімдеу мүмкін емес салыстырмалы түрде аз ғана өзге шығармаларды қамтиды. Менің ойымша, XIV ғасырдың ортасына анық жатқызуға болатын жалғыз еңбек – Исмаил Атаның ұлы Қожа Исхақтың көлемді шығармасы. Бұл еңбек екі редакцияда белгілі және менің, профессор Муминовтың, сондай-ақ Өзбекстан мен Ресей ғалымдарының қатысуымен дайындалған жуырдағы бірлескен зерттеуде сипатталған. Сол зерттеуде айтылғандай, Қожа Исхақ шығармасының қолжазбаларында көбіне бірнеше қосымша мәтіндер кездеседі, олардың ішінде исламдандыру туралы баяндау аталған жинақтың негізгі тақырыбы болған [1:44–50 (орысша), 74–80 (ағылшынша)]. Ал тағы бір көлемдірек қосымша мәтін осы қысқаша баяндаманың нысаны болып табылады.

Аннотация. В данной статье предлагается краткий анализ тюркского суфийского трактата, приписываемого Исма'ил Ата — выдающемуся

Кілт сөздер: Исмаил ата, Ахмет Ясауи, Қожа Исхақ, сопылық дәстүр, қолжазба

Abstract. This paper offers a brief assessment of a Turkic Sufi treatise ascribed to Ismā'īl Ata, a prominent figure of the Yasavī tradition from the early 14th century; though its authenticity cannot be decisively demonstrated, there are several indications that it indeed goes back to an early phase of the Yasavī tradition, and may indeed preserve a version of a treatise reliably ascribable to Ismā'īl Ata. One such indication is the work's distinctive account of the transmission of the *khirqa*, or Sufi robe, received by Ahmad Yasavī and passed on to his spiritual descendants; this account will be the focus of this presentation.

The Turkic literary legacy of the Yasavī Sufi tradition includes a single work that can be dated as early as the middle of the 14th century, and a relatively small number of other works that might go back to that era, or perhaps even earlier, but cannot be unequivocally assigned to such an early date. The one work I believe can clearly be shown to date to the mid-14th century is the extensive work of Khwāja Ishāq, the son of Ismā'īl Ata, which is known in two redactions, as outlined in a recent collaborative study involving myself, Professor Muminov, and other scholars from Uzbekistan and Russia; as discussed in that work, manuscripts of Khwāja Ishāq's work often include several supplementary texts, including the narrative of Islamization that was the central focus of that volume [1:44-50 (Russian), 74-80 (English)]. Another, longer supplementary text is the subject of this brief report.

Keywords: Ismā'īl Ata, Ahmad Yasavi, Khwāja Ishāq, Sufi tradition, manuscript

представителю ясавийской традиции начала XIV века. Хотя его подлинность невозможно доказать окончательно, существует ряд

признаков, указывающих на то, что произведение действительно восходит к раннему этапу ясавийской традиции и, возможно, сохраняет версию трактата, достоверно связанного с именем Исмаила Ата. Одним из таких признаков является особое изложение передачи хирки, то есть суфийского одеяния, полученного Ахмадом Ясави и переданного его духовным преемником. Именно этот рассказ станет основным предметом данного доклада.

Тюркское литературное наследие ясавийской суфийской традиции включает лишь одно произведение, которое можно датировать серединой XIV века, а также сравнительно небольшое число других произведений, которые могут относиться к той же эпохе или даже к более раннему времени, но не могут быть однозначно датированы столь Исхак, суфийская традиция, рукопись

ранним периодом. Единственным произведением, которое, по моему мнению, можно уверенно отнести к середине XIV века, является обширный труд Ходжи Исхака, сына Исма'ила Ата. Это произведение известно в двух редакциях и было рассмотрено в недавнем коллективном исследовании с моим участием, профессора Муминова, а также других ученых из Узбекистана и России. Как отмечается в этой работе, рукописи труда Ходжи Исхака часто содержат несколько дополнительных текстов, включая повествование об исламизации, которое стало центральной темой данного издания [1:44–50 (на русском), 74–80 (на английском)]. Другой, более обширный дополнительный текст является предметом настоящего краткого сообщения.

Ключевые слова: Исмаил Ата, Ахмад Ясави, Ходжа

The text in question is found only in copies of the untitled redaction of Khwāja Ishāq’s work, and is a Sufi “treatise” (*risāla*) ascribed to Khwāja Ishāq’s father, i.e., to Ismā’īl Ata himself; if authentic, it would thus push back the literary legacy of the Ismā’īl Atā’ī tradition by a generation, into the first half of the 14th century. Its authenticity is by no means certain, but it is clear that it was produced no later than 1103/1692, the date of the earliest manuscript copy. Other copies of the work date only to the 19th century.

Against its authenticity may be noted the significant fact that this treatise bears none of the clearly archaic linguistic features known from at least one copy of the work Khwāja Ishāq; that work is also represented by 19th-century copies, and by one manuscript from the late 17th century, in which the language has undergone significant ‘modernization’ from what we would expect in a 14th-century work, but one old copy bears telltale signs of phonological and orthographic archaisms that point to the 14th century. In the case of the treatise ascribed to Ismā’īl Ata himself, however, we have only the ‘modernized’ versions, and although the text occasionally shows signs of an older layer of linguistic elements, it is for the most part indistinguishable from ‘normative’ Chaghatay Turkic.

In favor of its authenticity, or at least of its antiquity, is a brief passage, near the beginning, that in effect praises Ismā’īl Ata; it is framed as a ḥadīth in which the Prophet Muḥammad ‘predicts’ the career of Ismā’īl Ata. Though his ḥadīth would have to be judged spurious, it is noteworthy that it is cited in one other source I have identified, an obscure hagiographical work (possibly entitled *Riyāz al-awliyā*) produced in the second half of the 16th century by a Kubravī shaykh of Central Asia; its citation in that work suggests, but cannot wholly confirm, the likelihood that the Kubravī author was familiar with the treatise ascribed to Ismā’īl Ata, and ‘borrowed’ the putative ḥadīth from a copy of that work.

Another possible indication of the work’s likely antiquity involves its discussion of the Sufi dhikr, which bears no sign of a focus on a key issue—the vocal or silent character of the dhikr—that would undoubtedly have been addressed in a work of later origin. Yet another element of the treatise’s contents offers even stronger evidence of its antiquity, as discussed in more depth below.

With regard to the work’s date, finally, there is in fact an explicit statement about when it was written, in a ‘colophon’ of sorts that is included in all three full copies of the text; the two different versions of this passage present problems of both interpretation and chronology,

and ultimately are mostly unhelpful in terms of narrowing down a temporal ‘window’ for the composition of the treatise.

This ‘colophon’ affirms that “the account that is written in this text [occurred] at the time when Ismā‘īl Ata, God’s mercy be upon him, came from among the people of Bukhārā, freed from captivity;” this refers to a period, difficult to date, referred to in the brief ‘biography’ of Ismā‘īl Ata found in the work of his son Iṣḥāq Khwāja, in which we are told that Ismā‘īl Ata fell into captivity among the infidels of the Dasht-i Qipchāq at the time of his father’s martyrdom by the same infidels, and then eventually made his way to Khwārazm, Bukhārā, and Samarqand before returning to his native region of Qazghirt. The ‘colophon’ goes on to affirm—and here there are two different versions—that Ismā‘īl Ata either was 14 years old when he took his father’s place, or sat in his father’s place for 14 years. The final ‘clue’ given in this ‘colophon’ affirms that Ismā‘īl Ata’s assumption of his father’s role occurred in “the year when Sulṭān Maḥmūd Ṭāyī became ruler.” Without here going into the various possible meanings, or garblings, of the name assigned to this ‘ruler,’ suffice it to say that no clear date can be established on the basis of any possible identification proposed for him.

The work is structured in a brief introduction and six chapters of unequal length. The introduction lays out the circumstances of the work’s composition, affirming that Ismā‘īl Ata wrote it on the occasion of the licensure of one of his disciples, called Pīr ‘Alī b. Bāy Témūr Andūgānī (though the nisba is written unclearly), who is further identified as a seeker from Turkistān; he was told to return to his own people and summon them to the path of God, just as Khwāja Aḥmad Yasavī had done in his time. In the interest of time, I will refrain from outlining the contents, and limit my comments to the important fifth chapter, which deals with the lineage of the transmission of the *khirqā*, or Sufi robe, through Aḥmad Yasavī. It is, above all, the anomalous presentation of the lineage of masters through whom the Yasavī *khirqā* was transmitted that leads me to believe that this treatise ascribed to Ismā‘īl Ata might indeed be authentic; there are other signs pointing in the same direction, but the work’s presentation of a transmission lineage known from no other source suggests that it may indeed go back to a quite early period of the Yasavī tradition.

The fifth chapter begins with a short account of the origins of this *khirqā*, in paradise, and then shows Ismā‘īl Ata recounting the transmission of this *khirqā*, in a lineage that serves as a *silsila* for Khwāja Aḥmad Yasavī: the Prophet wore it for several years and then gave it to ‘Alī, who wore it for 35 years and then passed it to Shaykh Ḥasan Baṣrī; the latter wore it for 18 years and 14 days, and then transmitted it to Shaykh Ḥabīb ‘Ajamī, who wore it for 55 years. Without making clear whether that figure includes the seven years during which the *khirqā* was preserved in a chest (*ṣandūq*), i.e., without being worn by a particular saint, the account then dispenses with the length of time each figure wore the *khirqā*, and simply gives the chain of transmission.

From Shaykh Ḥabīb ‘Ajamī, it passed to Shaykh Dāwūd Ṭāyī, then to Shaykh Ma‘rūf Karkhī, then to Shaykh Sarī Saqaṭī, then to Shaykh Abū’l-Faḥr—clearly meaning Abū’l-Faḥr Sarakhsī—and then to “Shaykh Abū Sa‘īdī [sic] Bū’l-Khayr;” from the latter it passed to one intermediary, identified as “Shaykh Najm al-Dīn Ṭūsī,” and it was he who passed it on to Shaykh Aḥmad Yasavī. After that, the account ends, the *khirqā* reached “the shaykhs of this time, down to the present moment.” The phrasing here thus refrains from explicitly claiming that the *khirqā* was in the possession of Ismā‘īl Ata, though we might argue that this is implied.

Two preliminary points should be made with respect to this lineage, beyond the fact that it is marked by a significant chronological gap (between Sarī Saqaṭī and Abū’l-Faḥr Sarakhsī). The first is that in making Aḥmad Yasavī part of an initiatory lineage traced through the famous 11th-century shaykh of Khurāsān, Abū Sa‘īd b. Abī’l-Khayr (d. ca. 1041), it is in conformity with our earliest known reference to Aḥmad Yasavī, in a work from the first half of the 13th

century, which affirms that he performed the dhikr using the same formula as that used by the Sufi community of Abū Sa‘īd b. Abī’l-Khayr, namely, the divine name “Allāh” (as opposed to the formula “lā ilāha illā’llāh” employed by the circle of Yūsuf Hamadānī, and, according to a parallel account, the followers of Abū’l-Najīb Suhrawardī as well).

The second is that a handful of other sources—Ḥazīnī’s *Jāmi‘ al-murshidīn* (16th-century), the *Lamaḥāt min nafaḥāt al-quḍs* of ‘Ālim Shaykh ‘Alīyā ādī (early 17th century), and the *Manāqib* of Nūr al-Dīn Baṣīr (15th century?)—mention “*Najm al-Dīn Ṭūsī*” among the Sufi teachers of Aḥmad Yasavī, but without placing him in a specific lineage of *khirqā* transmission; indeed, some of those other sources link this *Najm al-Dīn Ṭūsī* with a specific aspect of Aḥmad Yasavī’s Sufi training, identifying him as Yasavī’s shaykh for spiritual retreats (*khalvat*). Different ‘specializations’ are assigned, in those sources, to the other major figures often identified as Aḥmad Yasavī’s teachers, Yūsuf Hamadānī and Shihāb al-Dīn ‘Umar Suhrawardī, suggesting that assigning such specific roles served as a way of ‘reconciling’ the conflicting traditions about Aḥmad Yasavī’s spiritual training, and that the inclusion of *Najm al-Dīn Ṭūsī* among those assigned such a role is an indication that such a figure was indeed known, and perhaps fairly prominent, among the shaykhs who were said to have been teachers of Aḥmad Yasavī.

More broadly, as noted, the ‘lineage’ of transmission shown in the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata is of considerable significance for ignoring both the most commonly given initiatory lineage for Aḥmad Yasavī, traced through his supposed master, shared with the spiritual ancestor of the *Khawājagān* and the *Naqshbandī* tradition, Yūsuf Hamadānī, and the lineage traced for Aḥmad Yasavī in several other works chiefly of Yasavī provenance

(including those of Ḥazīnī, from the late 16th century, and the *Lamaḥāt*, from the early 17th, but also a handful of sources from earlier in the 16th century, and even from the mid-15th), through Shihāb al-Dīn ‘Umar Suhrawardī. The treatise is unique among sources I have encountered in ignoring these two figures entirely, and in identifying only *Najm al-Dīn Ṭūsī* as the master of Aḥmad Yasavī.

It is, as suggested, the utter obscurity of *Najm al-Dīn Ṭūsī*—of whom no other record exists, despite the extensive hagiographical ‘coverage’ of the Sufi circle of Abū Sa‘īd b. Abī’l-Khayr—that suggests his authenticity as a figure linked to Aḥmad Yasavī. As the earliest reference to Yasavī confirms, Yūsuf Hamadānī was a prominent Sufi, and both Abū’l-Najīb Suhrawardī and his nephew Shihāb al-Dīn ‘Umar Suhrawardī were extraordinarily important figures in 12th- and 13th-century Sufism; if there was uncertainty or dispute regarding Aḥmad Yasavī’s spiritual training, as conflicting traditions suggest there certainly was, it would be only natural to find claims about his links to such prominent figures as Hamadānī or the Suhrawardīs. Such claims would have had the effect of situating Aḥmad Yasavī within a well-known and influential ‘brand’ of Sufi teaching and practice, in addition to ascribing him a prestigious teacher. In the case of *Najm al-Dīn Ṭūsī*, his obscurity makes him an odd candidate to latch onto for either prestige or wider ‘brand’ connection; in the latter regard, if he were known among the disciples or descendants of Abū Sa‘īd b. Abī’l-Khayr, we might argue that this was the brand connection that was evoked by showing him as the source of Aḥmad Yasavī’s *khirqā*, his own individual obscurity and lack of evident prestige notwithstanding, but the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata is, after all, our only source to link *Najm al-Dīn Ṭūsī* to Abū Sa‘īd b. Abī’l-Khayr.

Considered from a different perspective, the obscurity of the figure identified as Aḥmad Yasavī’s master in the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata may speak also to the antiquity of that treatise: it suggests that the work was indeed written before the far better-known claims about Aḥmad Yasavī’s Sufi lineage were formulated and cemented in Sufi literature and lore (a process that culminated only in the *Rashaḥāt-i ‘ayn al-ḥayāt*, from the early 16th century, though some Yasavī sources continued to present ‘alternative’ traditions for more than a

century afterwards). Indeed, the obscurity of Najm al-Dīn Ṭūsī may serve as a likely sign not only of the antiquity, but of the veracity as well, of the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata, which likely preserved an early, and possibly accurate, tradition that was not yet ‘countered’ by claims of Aḥmad Yasavī’s discipleship under the much better-known figures of Hamadānī and Suhrawardī.

At the same time, however, there is good reason to be careful in arguing about the ‘veracity’ of the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata on the specific point of the identity of Aḥmad Yasavī’s master; this is so not only because arguing that the obscure Najm al-Dīn Ṭūsī was the real master of Aḥmad Yasavī does not yield much in terms of concrete connections or associations, but because what it presents is simply evidence of the existence of a particular tradition, or assertion, about Yasavī’s spiritual training that may have been in circulation quite early in the historical development of the Yasavī tradition—an assertion or tradition, to be sure, that cannot be as easily accounted for as those stressing Yūsuf Hamadānī or Shihāb al-Dīn Suhrawardī. In other words, the arguable antiquity of the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata might make it a more authoritative source regarding Yasavī’s lineage, but not necessarily. The point is that all the traditions about Aḥmad Yasavī’s spiritual training were most likely devised for specific motives that need not have included the preservation of a historically accurate account of who his actual master(s) were. It is thus more prudent to recognize all these traditions, including the one advanced in the treatise ascribed to Ismā‘īl Ata, as contingent and perhaps conjectural claims, based on incomplete information and on assertions that may have meant different things in different times.

Literature cited

1. Devin DeWeese, Ashirbek Muminov, Durbek Rahimjanov, and Shavasil Ziyadov, with Alfrid Bustanov, *Islamization and Sacred Lineages in Central Asia: The Legacy of Ishaq Bab in Narrative and Genealogical Traditions, Vol. I: Opening the Way for Islam: The Ishaq Bab Narrative, 14th-19th Centuries / Islamizatsiia i sakral'nye rodoslovyne v Tsentral'noi Azii: Nasledie Iskhak Baba v narrativnoi i genealogicheskoi traditsiiaakh, Tom 1: Otkrytie puti dlia islama: rasskaz ob Iskhak Babe, XIV-XIX vv. -Almaty: Daik-Press, 2013.*

Автор туралы:

Девин ДеУиз — Индиана университетінің эмерит-профессоры, АҚШ/ Блумингтон

Об авторе:

Девин ДеУиз — почётный профессор (Professor Emeritus) университета имени Индиана, США /Блумингтон

About the author:

Devin DeWeese - Professor Emeritus, Indiana University, USA/ Bloomington

МАЗМҰНЫ - CONTENTS - СОДЕРЖАНИЕ

1-бөлім	Section 1	Раздел 1
ЯСАУИТАНУ: ДІНТАНУ ЖӘНЕ ТЕОЛОГИЯ	YASAWI STUDIES: RELIGIOUS STUDIES AND THEOLOGY	ЯСАВИЕВЕДЕНИЕ: РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ И ТЕОЛОГИЯ
САЙПУЛЛА МОЛЛАҚАНАҒАТҰЛЫ		
ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ КЕСЕНЕСІНІҢ ҚАБІРХАНА ЕСІГІНДЕГІ ЖАҢА ЭПИГРАФИКА: ЯСАУИ ЕСІМІ МЕН ЛАҚАПТАРЫ 5		
Батырхан Болатбек Шәденұлы		
ЯСАУИ ІШІМІНІҢ ТҮРКІЛІК ИСЛАМДАҒЫ ОРНЫ 10		
GOODARZ RASHTIANI		
KHWAJA AHMAD YASAWI AND HIS LEGACY IN PERSIAN SOURCES AND RESEARCHS 17		
ALI RAFET ÖZKAN		
AHMED YESEVI HIKMETLERI PERSPEKTIFINDEN 21. YÜZYILDA KAZAK ET- NO-KÜLTÜREL KIMLIĞI VE TOPLUMSAL BÜTÜNLÜK: ÇAĞDAŞ MEYDAN OKUMA-LAR VE YESEVI’NIN MIRASI 30		
<hr/>		
2-бөлім	Section 2	Раздел 2
ЯСАУИ МҰРАСЫ: ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ	YASAWI HERITAGE: LANGUAGE AND LITERATURE	НАСЛЕДИЕ ЯСАВИ: ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА
САВБОРОВ НУРБОЙ		
AHMED YESEVÎ İLE YUNUS EMRE’NIN HIKMETLERİNDE EDEBÎ VE İRFÂNÎ ETKİLER 39		
HOSSEIN KHOSHBATENI		
PIR-I MUĞAN, HOCA AHMET YESEVÎ’NIN DIVAN-I HIKMET’İNDE VE İRAN EDEBİYATINDAKİ SŪFÎ ŞAIRLERE ETKİSİ 46		
ПЫЛЕВ АЛЕКСЕЙ ИГОРЕВИЧ		
ПОЭТИЧЕСКАЯ АВТОБИОГРАФИЯ ХОДЖИ АХМАДА ЙАСАВИ В «КАЗАНСКИХ» СБОРНИКАХ «ДИВАН-И ХИКМАТ» ИЗ ФОНДОВ БИБЛИОТЕКИ СПБГУ (ПОЭТИЧЕСКАЯ ФОРМА И АСПЕКТЫ СОДЕРЖАНИЯ)..... 58		
АЙМҰХАМБЕТ ЖАНАТ ӘСКЕРБЕКҚЫЗЫ		
ЯСАУИДІҢ «ДИУАНИ ХИКМЕТ» ДАСТАНЫ МЕН ДАНТЕНІҢ «ҚҰДЫРЕТТІ КОМЕДИЯ» ПОЭМАСЫНДАҒЫ ЖҰМАҚ БЕЙНЕСІ 68		

3-бөлім	Section 3	Раздел 3
ЯСАУИТАНУ: ӘЛЕУМЕТТІК- ГУМАНИТАРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР	YASAWI STUDIES: SOCIAL AND HUMANITARIAN RESEARCH	ЯСАВИВЕДЕНИЕ: СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
IŞIK ZEKERİYA <i>OSMANLI KAYNAKLARINA GÖRE HOCA AHMED YESEVÎ</i> 78		
ШАМЕТОВ САКЕН ТАЛАСБЕКҰЛЫ БАЙБОЛОВ БЕРІК ҚЫСТАУБАЙҰЛЫ УРКИНБАЕВА АЙГУЛ ЖӘНІБЕКҚЫЗЫ <i>ҚЫЛУЕТ ЖӘНЕ ОҚШАУЛАНУ ДӘСТҮРІ</i> 89		
ДҮЙСЕНОВ БАҒДАТ ДАНИЯРҰЛЫ Қ.А. ЯСАУИ КЕСЕНЕСІНІҢ АРАБ ЖАЗУЛЫ ЭПИГРАФИКАЛЫҚ ЕСКЕРТКІШТЕРІ 100		
DEVIN DEWEESE THE SUFI TREATISE ASCRIBED TO ISMĀ‘ĪL ATA: NOTES ON AN EARLY YASAVĪ SOURCE IN TURKIC 107		